

Dejan R. Popovic, dipl. inz.
Beograd, Stevana Sremca 18

REPUBLICKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE
Dragan Lukic, dipl. inz.
Beograd, Visnjiceva 8

Premet: Mišljenje o nacrtu *Pravilnika o načinu korišćenja radio-stanica koje se koriste na domaćim i stranim vazduhoplovima, lokomotivama, brodovima i drugim plovilima*

V e z a : Javne konsultacije o mišljenju o nacrtu *Pravilnika o načinu korišćenja radio-stanica koje se koriste na domaćim i stranim vazduhoplovima, lokomotivama, brodovima i drugim plovilima* (internet stranica RATEL-a od 30.05.2011)

Postovani kolega Lukicu,

1. Rogobatni naslov nacрта ovog pravilnika trebalo bi promeniti tako da glasi:

"Pravilnik o nacinu koriscenja radio-stanica na domacim i stranim vazduhoplovima, lokomotivama, brodovima i drugim plovilima".

Alternativno, naslov nacрта ovog pravilnika, u skladu sa predmetom Glave XIII Zakona o elektronskim komunikacijama (ZEK) i nazivom dozvole (vidi obrazac DRS), mogao bi da glasi:

"Pravilnik o nacinu (i/ili uslovima) koriscenja radio-frekvencija za radio-stanice na domacim i stranim vazduhoplovima, lokomotivama, brodovima i drugim plovilima".

Napomena 1 - Nikad mi nece biti jasno kako se moglo desiti da u ZEK-u u clanu 85. (o koriscenju radio-frekvencija) stav 2. sadrzi nerazumnu i ogranicenu ovlascujucu odredbu koja glasi:

" Agencija propisuje način korišćenja radio stanica od strane radio amatera, kao i radio stanica koje se koriste na domaćim i stranim vazduhoplovima, lokomotivama, brodovima i drugim plovilima, saglasno odgovarajućim međunarodnim sporazumima i preporukama." (Pitanje: a sta ce mo sa nacinom koriscenja radiodifuznih, fiksnih, baznih, kopnenih mobilnih i mnogih drugih vrsta radio-stanica?).

Jer, opstepoznate cinjenice su da se radio-frekvencije u razlicitim radio-frekvencijskim podrucjima i opsezima koriste od strane razlicitih vrsta radio-stanica u radio (komunikacionim) sluzbama, mrezama i sistemima razlicite prirode, s jedne strane, dok se razlicite vrste radio-stanica u radio (komunikacionim) sluzbama, sistemima i mrezama razlicite prirode koriste na radio-frekvencijama u razlicitim radio-frekvencijskim opsezima od strane razlicitih vrsta amatera, kapetana, motorovodja, operatora, imalaca, vlasnika, korisnika i drugih (ovlascenih) lica, s druge strane. Zato, s velikom mukom, pokusavam da razlikujem dva nacina koriscenja:

1) nacin koriscenja radio-frekvencija od strane radio-stanica;

2) nacin koriscenja radio-stanica od strane radio-operatora.

Posto se cela Glava XIII. ZEK-a u stvari odnosi na dodelu i koriscenje radio-frekvencija, i posto je efikasno i nesmetano koriscenje radio-frekvencija moguće samo ako su ispunjeni odredjeni uslovi,

mislim da je ova ovlasujuca odredba ZEK-a trebalo jednostavno i generalno da glasi:

"Agencija donosi propise o uslovima koriscenja radio-frekvencija u razlicitim radio-frekvencijskim opsezima za razlicite vrste radio stanica u radio-(komunikacionim) sluzbama, sistemima i mrezama razlicite prirode."

U konkretnom slucaju, naziv ovog propisa trebalo je da glasi:

"Pravilnik o uslovima koriscenja radio-frekvencija za radio-stanice na domacim i stranim vazduhoplovima, lokomotivama, brodovima i drugim plovilima."

Napomena 2 - Ako, po clanu 85. stav 2. ZEK-a, Agencija propisuje nacin koriscenja radio-stanica od strane radio-amatera (tj. amaterskih radio-stanica), onda ona u istom "stilu" treba da propisuje i nacin koriscenja radio-stanica koje se koriste na domacim i stranim vazduhoplovima (od strane kapetana), lokomotivama (od strane motorovodja), brodovima i drugim plovilima (od strane operatora ili kapetana).

Napomena 3 - Cini mi se da je nacin koriscenja radio-stanica na vazduhoplovima vec uspesno regulisao ICAO (Medjunarodna organizacija za civilnu avijaciju, Prilog 10), na lokomotivama - UIC (Medjunarodna unija za zeleznice,

http://en.wikipedia.org/wiki/International_Union_of_Railways,

<http://www.erodocdb.dk/Docs/doc98/official/pdf/TR2201E.PDF>,

<http://www.era.europa.eu/Document-Register/Documents/ECC-DC%2802%2905.pdf>,

<http://www.era.europa.eu/Document-Register/Documents/ECC-DC%2802%2905.pdf>), a na

brodovima i drugim plovilima - <http://bazapropisa.net/sr/-meunarodni-ugovori/498-zakon-o-potvrivanju-regionalnog-dogovora-o-radiotelefonskoj-slubi-na-unutranjim-plovnim-putevima-.html>

.

Ali, zato, uslovi i nacini koriscenja rado-frevencija za analogne i digitalne radiodifuzne, fiksne, bazne i kopnene mobilne radio-stanice u javnim i ne-javnim (komercijalnim, profesionalnim i pruvatnim) radio-komunikacionim servisima, odnosno sluzbama - uglavnom nisu propisani, niti cak predvidjeni za propisivinja. Zasto?

Napomena 4 - Mislim da bi Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog drustva (MKIID) trebalo sto pre da pripremi nacrt Zakona o izmenama i dopunama Zakona o elektronskim komunikacijama za Vladu (videti clan 12. stav 1. Zakona o drzavnoj upravi), kako bi se otklonila ova i druge uocene nepravilnosti i nedostaci u ZEK-u.

2. Valja naglasiti da se u Pravilniku o radio-komunikacijama (PRK) Medjunarodne unije za telekomunikacije (ITU) radio-stanice na brodu ili drugom plovilu naziva *brodska radio-stanica - mobilna radio-stanica u pomorskoj mobilnoj radio-sluzbi* postavljena na brodu koji nije trajno usidren, osim radio-stanice na spasilackom sredstvu (videti i tacku 4.20. Plana namene radio-frekvencijskih opsega).

Posto Srbija nema more, niti izlaz na more, u ovom slucaju se ne radi o brodskim radio-stanicama (MS) u pomorskoj mobilnoj sluzbi, vec o *mobilnim radio-stanicama (MO)* na brodovima i drugim plovilima u *mobilnim radio-sluzbama* na *unutrasnjim plovnim putevima* (rekama i jezerima).

<http://bazapropisa.net/sr/-meunarodni-ugovori/498-zakon-o-potvrivanju-regionalnog-dogovora-o-radiotelefonskoj-slubi-na-unutranjim-plovnim-putevima-.html>

3. Prema clanu 86. stav 2. ZEK-a, pojedinačna dozvola za koriscenje radio-frekvencija izdaje se resenjem (...). Medjutim, u nastavku ove ili bilo koje druge odredbe ZEK-a nije (omaskom)

eksplicitno određena Agencija (RATEL) kao nacionalno regulatorno telo koje je ovlašćeno, nadležno i/ili odgovorno za izdavanje pojedinačne dozvole za korišćenje radio-frekvencija ma kom licu, osim diplomatsko-konzularnom predstavništvu (član 87. stav 2. ZEK-a) i stranom pravnom licu (član 88. stav 2. ZEK-a).

U članu 91. ZEK-a je propisan sadržaj pojedinačne dozvole za korišćenje radio-frekvencija, ali nije (omaskom) dato ovlašćenje Agenciji da propise obrazac te pojedinačne dozvole.

Ipak, putem člana 3. stav 1. tačka 1. nacrtala ovog pravilnika, kao i obrasca DRS - *dozvola za korišćenje radio-frekvencija za radio-stanicu* - koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo, na mala vrata uvedena su pravo i ovlašćenje Agencije da izdaje pojedinačnu dozvolu (član 86. ZEK-a) i propisuje sadržaj i obrazac pojedinačne dozvole (član 91. ZEK-a).

Primedba - Ranije je Agencija ovlašćeno izdavala *dozvolu za radio-stanicu*. Sada, ona neovlašćeno izdaje (pojedinačnu) *dozvolu za korišćenje radio-frekvencija za radio-stanicu*. Pitam se da li ona (Agencija) ili neko drugo regulatorno telo možda izdaje dozvole za korišćenje radio-frekvencija i za neke druge aparate, uređaje, naprave, sredstva i/ili opremu? Čini mi se da je stari naziv uz prigodnu dopunu mogao da glasi: "*Dozvola za radio-stanicu da koristi radio-frekvenciju(u)e*"?

Iskreno,
Dejan Popovic

Beograd, 31. maj 2011.

Postovani kolega Lukicu,

1. Naknadno sam pronasa *Zakon o plovidbi i lukama na unutrasnjim vodama* ("Sluzbeni glasnik RS" br. 73/2010) i u njemu sledece odredbe:

"Brodске radio-stanice, vršenje radio-službe i upotreba radara

Član 28.

Upotreba VHF i UHF radio-stanica dozvoljena je samo u svrhu osiguranja bezbednosti plovidbe, kao i za komunikaciju sa nadležnim lučkim kapetanijama, Agencijom za upravljanje lukama i brodarima.

U vršenju radio-službe iz stava 1. ovog člana, lučka kapetanija dužna je da organizuje službu bdenja.

Brod sa sopstvenim pogonom, tehnički plovni objekat i rečno-morski brod moraju da imaju radio-stanicu i dužni su da za vreme plovidbe organizuju službu bdenja, u skladu sa propisima kojima se uređuje radio-saobraćaj.

Član 29.

Sve instalacije za radiotelefonske veze koje se nalaze na plovilu moraju da budu u skladu sa odredbama „Regionalnog dogovora koji se odnosi na radiotelefonsku službu na unutrašnjim plovnim putevima-RAINWAT”.

Radio-stanica može raditi samo na dodeljenim frekvencijama, osim u slučaju emitovanja znakova opasnosti, poziva, poruka i saopštenja koja se emituju u slučaju opasnosti za plovilo, kao i u slučaju elementarnih nepogoda, spasavanja ljudskih života i u drugim sličnim slučajevima kada je dozvoljena upotreba i druge frekvencije pod uslovom da se radi na način koji je najpogodniji da radio-stanica ostvari zadatak u vezi sa otklanjanjem opasnosti.

Ministar, po prethodno pribavljenom mišljenju organizacije nadležne za telekomunikacije, propisuje način i uslove rada radio-službe za bezbednost plovidbe i uslove koje treba da ispunjavaju brodske radio-stanice.

Član 30.

Plovila smeju upotrebljavati radarsku ili Inland ECDIS opremu koja se može upotrebiti za dobijanje slike koja se preklapa preko radarske slike (navigacioni režim rada) pod uslovom:

- 1) da su opremljeni sa radarskom i, ako je to potrebno, sa Inland ECDIS opremom koja je prilagođena potrebama unutrašnje plovidbe i pokazivačem otklona. Oprema mora ispunjavati uslove propisane Tehničkim pravilima za radarsku opremu;
- 2) da se na plovilu nalazi član posade koji ima svedočanstvo o osposobljenosti za upotrebu radara;
- 3) da su opremljeni uređajem za emitovanje tritonskog zvučnog signala.

Obaveze iz stava 1. tačka 3. ovog člana ne odnose se na čamac, skelu, ploveće telo i plutajući objekat.

U potiskivanim, tegljenim i bočnim sastavima odredbe stava 1. ovog člana odnose se samo na plovilo na kojem se nalazi zapovednik sastava.

Plovila velike brzine moraju da koriste radar za vreme plovidbe."

Gore navedene odredbe trebalo bi imati u vidu prilikom pripremanja nacrtu ovog pravilnika.

2. Takodje, naknadno sam pronasao i Prilog 10 Konvenciji, cije su "veze":

<http://dcaa.slv.dk:8000/icaodocs/Annex%2010%20-%20Aeronautical%20Telecommunications/Volume%20I%20-%20Radio%20Navigation%20Aids/Vol.1%20-%206th%20Edition,%20July%202006.pdf>

ukljucujuci druge relevantne "volumene" koje treba naknadno pronaci na Internetu.

Pozdrav,
Dejan Popovic

Beograd, 1. jun 2011.

Postovani kolega Lukicu,

1. Nisam uspeo na Internetu da pronadjem "besplatne" knjigu III i ostale knjige iz priloga 10 ICAO-u (http://www.icao.int/eshop/pub/anx_info/an10_info_en.pdf), osim volumena I, niti vazecu verziju Pravilnika o radio-komunikacijama Medjunarodne unije za telekomunikacije, ali sam zato pronasao jedan, cini mise kratak i upotrebljiv dokument o regulaciji vazduhoplovne mobilne sluzbe koji je dat dat u prilogu ovog misljenja.

2. Stavise, pronasao sam i Zakon o vazdusnom sobracaju (http://www.advokatsimic.rs/assets/applets/ZAKON_O_VAZDUSNOM_SAOBRACAJU_REPUBLIKE_SRBIIJE.pdf) u kom se ne pominje avionska radio-stanica ili radio-stanica na vazduhoplovu, kao i Konveciju o medjunarodnom civilnom vazduhoplovstvu (Ckago, 1944) i u njoj clan 30. koji glasi:

"a) Vazduhoplovi bilo koje drzave ugovornice dok se nalaze iznad ili se na teritoriji ostalih drzava ugovornica mogu da imaju **radio-predajne aparate** (tj. radio-predajne stanice, prim. D. P.) samo ako su im nadlezne vlasti drzave u kojoj su registrovani izdale dozvolu za instaliranje i koriscenje takvih aparata. **Koriscenje radio-predajnih aparata** (a ne koriscenje radio-frekvencija, prim. D. P.) na teritoriji drzave ugovornice iznad koje se leti mora biti u **saglasnosti sa propisima te drzave**.

b) Radio-predajne aparate mogu da koriste samo clanovi letacke posade koji za to imaju specijalnu dozvolu izdatu od strane nadleznih vlasti u kojoj je vazduhoplov registrovan."

Napomena - A "propisi te drzave", odnosno ovaj pravilnik mora biti potpuno u skladu sa PRK ITU i Prilogom 10 ICAO.

3. Naziv dozvole za avionsku (radio-)stanicu i naziv dozvole za brodsku (radio-)stanicu na stranim jezicima moraju da budu u skladu sa nazivima na srpskom jeziku - ili ne moraju?

Napomena - Sve vise mi se svidja sopstvena ideja da se dozvola za ove vrste radio-stanica zove "*dozvola za brodsku (ili avionsku) radio-stanicu da koristi radio-frekvencije*".

Pozdrav,
Dejan Popovic

Beograd, 2. jun 2011.

Dragane, Ipak sam nasao "knjigu III" Prilogu 10 ICAO, samo sada mnogo "deblju"! Data je u prilogu ovog misljenja. Dejan

Dragane, dajem ti ponovo "vezu" za "knjigu I" Priloga 10 ICAO:
<http://dcaa.slv.dk:8000/icaodocs/Annex%2010%20-%20Aeronautical%20Telecommunications/Volume%20I%20-%20Radio%20Navigation%20Aids/Vol.1%20-%206th%20Edition,%20July%202006.pdf> . Dejan